الْبَغْيُ

BAĞY

(azgınlık, bozgunculuk, kıskançlık, doymazlık, eşkıyalık)

İnsanları mutsuz kılan ve onları birbirine düşüren sebeplerin başında görülen bağy, kök anlamıyla, 'başkası aleyhine sınırı aşmak' demektir. Etimolojik gelişimi içinde kıskançlık, ezme, saldırı, horlama, zulüm, doymazlık, yalancılık, kibir, denge noktasından sapma, zinakârlık ve bozgunculuk anlamlarını kazanan bu sözcüğün, Kur'an terminolojisinde ruhsal zeminini doymazlık, sosyo-ekonomik görünümünü zulüm, saldırı, sömürü, ezme ve bozgunculuk oluşturmaktadır. Bağyin insan benliğindeki dayanak noktası ve dış planda görünümü, Sâd suresi'nin 20-24. ayetlerinde çok güzel verilmiştir: Bu ayetlerden öğreniyoruz ki:

1. Birlikte yaşayan ortak, komşu, ülküdaş vs. gibi insan gruplarının birçoğu ötekilere bağy yoluyla haksızlık etmektedir.

2. Çok büyük imkânlara sahip bir insan, bağye saparak, çok sınırlı imkânlara sahip bir insanın mal ve nimetine musallat olabiliyor. Ayetler bu noktada, 99 koyunu olan bir bağy tutkununun, bir tek koyunu olan komşusunun o tek koyununu elinden almaya çalışmasını örnek gösteriyor.

3. Bağy illetinden kurtulmak için iman ve salih amele sarılmak gerekir. Ne var ki bunu yapabilenler çok azdır.

4. İnsanlık tarihinde bağyin en yıkıcı temsilcileri dini temsil edenlerdir. İnsanlığın tüm bozgun, bölücülük ve kıskançlık illetlerinin temelinde, dini temsil ettiğini söyleyenlerin taşıdıkları emanetlere hıyaneti yatmaktadır. Kur'an bu hıyaneti, bağyin en zalim görünümü olarak kayda geçiriyor, (bk. 2/213)

Bağy'ın temelini başkası aleyhine sınırı aşmak oluşturduğun-

dan, Kur'an bireysel ve toplumsal hakların zedelenmesine, bağy adı vermektedir, (bk. 28/76; 38/22; 42/27, 9/49 vs.) Kocasının nikâh hakkını başkasına çiğnettiği için, zina eden kadına da, bağiyy denmektedir, (bk. 19/20, 28) Kadının doğru yoldan çıkması da yine aynı kökten biğa kelimesi ile ifade edilmektedir. (24/33)

Kur'an, insan hayatının mutluluğunu sağlayan birlik, paylaşım ruhu ve kaynaşmanın tahrip edilmesinde en büyük sebebin bağy olduğunu söylüyor. Bozulma, parçalanma, didişme ve sömürme, bağy yüzünden ortaya çıkmıştır. (2/19, 90, 213; 42/14; 45/17)

Bağy, bizzat onu sergileyeni de tahrip eder. Ve bu tahrip dünya planında başlar. O halde bağy yoluyla menfaat devşirmek isteyenler tam bir aldanış içindedir. Kur'an'ın bu ilkeyi dile getiren ayeti (10/23), "Ey insanlar" şeklinde hitap etmektedir. Bu demektir ki, bağy, hangi inanış ve anlayış sahipleri içinde sergilenirse sergilensin, toplumu kargaşa ve ıstıraba sürükler ve insan mutluluğunu kundaklar. Anılan ayetin seslenişi şudur:

"Ey insanlar! Şunda hiç kuşkunuz olmasın ki, sizin bağyiniz, yine sizin aleyhinizedir."

Kur'an, bağyin azmettirici unsurlarından biri olarak, azık bolluğu veya nimetle şımarmayı gösteriyor. Kur'an dilinde bunun adı bast ve tereftir. (bk. burada, Servet Azgınlığı mad.) Şöyle diyor Kur'an:

"Eğer Allah, kulları için rızkı alabildiğine bol bir biçimde serip-serpseydi onlar yeryüzünde bağye giderlerdi..." (Şûra, 27)

Bağy, vahyin yolundan sapmaların da adıdır. O halde, bağy sergileyenlere karşı çıkmak bir bağy değil, bir cihattır, (bk. burada, Cehd md.) Bu Kur'ansal inceliği fark etmeyen veya fark etmek istemeyen bazı Batılı yazarlar, özellikle Bernard Lewis, Kur'an'da bağyin kötülenmesine bakarak İslam'da zalim yönetime karşı çıkma fikri Kur'an tarafından engellenmiştir yolunda tamamen yanlış bir kanaat sergiliyor, (bk. Lewis; *Islamic History,* 260) Oysaki, bağy, karşı çıkmayı, cihadı, hatta kıtali gerekli kılacak olumsuzlukların adlarından biridir, (bk. burada Kıtal mad.)

BAKARA 213 MUCİZESİ

Kur'an'ın bağy kavramıyla insanlığa verdiği mesajların en hayatî ve çarpıcı olanı, Bakara suresi 213. ayettedir. Dinler tarihinde böyle bir mesajın Kur'an dışında bir kutsal metinde verildiğine biz tanık olamadık. Bu ayet, insanlığın ilk kavga ve çekişmelerinin sebebi olarak dini temsil edenlerin bağyını göstermektedir. Ayet şöyle diyor:

"İnsanlar bir tek ümmet idi. Sonra Allah, peygamberleri müjdeleyiciler ve uyarıcılar olarak gönderdi. Onlarla beraber, anlaşmazlığa düştükleri konularda, insanlar arasında hükmetsinler diye gerçeği taşıyan kitabı hak olarak indirdi. O kitapta anlaşmazlığa düşenler, o kitap kendilerine verilmiş olanlardan başkaları değildi. Bunlar, kendilerine açık kanıtlar geldikten sonra sırf aralarındaki kıskanç¬lık/doymazlık/azgınlık/denge noktasından sapma/yalancılık/zulüm/kibir/zinakârlık yüzünden, çekişmeye girmiştir. Sonra Allah kendi izniyle, inananları, üzerinde tartışmaya girdikleri gerçeğe tekrar ulaştırdı. Allah, dilediği kişiyi/ dileyeni dosdoğru yola iletir."

Demek ki, başlangıçta tek ve mutlu bir topluluk olan insanlığın daha iyiye ve kemale gitmesi için gönderilen din, onu temsil etme görevini üstlenenlerin tutulduğu 'bağy' denen bir illet yüzünden insanlığın perişanlığına kaynaklık eden bir zulüm ve dehşet kurumuna dönüşmüştür.

Kur'an işte böyle diyor... Ve bu söylediğini, Ehlikitap din adamlarının yaptıklarını anlatırken yine bağy sözcüğünü kullanarak bir kez daha tekrarlıyor:

"Allah katında din İslam'dır/barış ve esenlik için Allah'a teslim olmaktır. Kitap verilmiş olanlara gelince onlar, kendilerine ilim geldikten sonra, aralarındaki bağy yüzünden ihtilafa düştü. Kim Allah'ın ayetlerine nankörlük ederse Allah, hesabı çabucak görecektir." (Âli İmran,19)

Mesaj açık: Din maskeli ve gerekçeli bütün zulüm ve ahlaksızlıklar, dini temsil durumundaki ekipler tarafından sergilenmekte ve din, bunların kötülükleri yüzünden kavga ve perişanlık kurumuna dönüşmektedir.

Bağy, esas anlamıyla denge noktasından sapma olduğuna göre, dini temsil edenlerin sergiledikleri tüm olumsuzlukların özünde bir sapma vardır. Bu sapma, denge noktasından sağa veya sola, iyi niyet veya kötü niyetle sergilenmiş olabilir. Değişmez gerçek şudur: Sapma, mutlaka ve muhakkak kötülükle sonuçlanır. Niyetin iyi, kısa vadeli sonucun hoş olması bağydeki sapmayı meşru kılmaz.

Dindeki sapmaların tamamına yakını 'daha çok sevap almak', daha 'iyi kul olmak' vs. gibi iyi niyetli başlangıçların vücut verdiği belalardır.

Allah'ın elçileri olan peygamberleri Allah'ın oğulları veya ortakları konumuna getirip tevhidi şirkle kirletenler, bu yaptıklarını, 'peygamberleri övmek, onları yüceltmek' adı altında sergilemediler mi? "İsa Allah'ın oğludur" diyenler, İsa'yı yüceltmekten başka neyi amaçlıyorlardı? Ama onların bu iyi niyetleri İsa'nın tevhidini şirke bulaştırmalarına engel olmadı.

Tevhit, kişilerin iyi niyetleriyle değil, vahyin ölçülerine sadakatle korunur.

Râgıb el-Isfahanî, bağyin vücut verdiği sapmanın mahmûd (iyi yönde) ve mezmûm (kötü yönde) olmak üzere iki türü bulunduğunu söylüyor ve birinciye örnek olarak da 'farzdan tatavvu'a (daha çok sevap için farz ibadete ekleme yapmaya) veya adaletten ihsana (daha çok sevap almak için daha cömertçe iyilik yapmaya) doğru gitme'yi örnek gösteriyor.

Demek oluyor ki, din temsilcilerinin bağyı haksızlık, azma, haset, zulüm, yalan, kibir gibi açıkça kötülük sergileyen sapmalar olabileceği gibi, dindeki farzlardan (olması gereken asgarîlerden) daha iyiye, daha sevaba gitme niyetiyle sergilenen ama dengeleri bozduğu için sonuçta yine insanın sıkıntısına sebep olan 'görünüşte iyi' sapmalar şeklinde de olabilmektedir.

Din hayatındaki uzun vadeli tahripler işte bu ikinci kısımdan yani 'görünüşte iyi' sapmalardan kaynaklanmaktadır. Çünkü, örneğin, bir farzı yerine getirmeyi yeterli görmeyip daha ileri gidenler zaman içinde bunların aynen o farz gibi dinleşmesine engel olamamaktadırlar. En azından, o farzla yetinenlerin 'ikinci sınıf dindar' ilan edilmesine engel olamamaktadırlar. Nihayet,

en zehirli bölücülük türü olan "En iyi dindar benim bölücülüğü" başlıyor.

Farzla yetinmeyip daha iyiye gidiş niyetiyle denge noktasından sapmanın kanserojen bir tahribe yol açtığına en güzel örnek 'teravih namazı' denen uygulamanın serüvenidir. Hz. Peygamber bu namazın mescitlerde cemaatle kılınmasını yasaklamış ve gerekçesini de şöyle göstermiştir: "Bunu ileride farzlaştıracaklarından kaygılanıyorum." Ve nitekim aynen öyle olmuştur. Gelenekçi din, teravihi hem dört katına çıkarmış hem camiye sokup cemaatle kılınmasını kurallaştırmış hem de teravihi bu şekilde kılmayanların oruçlarının geçerliliğini tartışmaya açan sesler çıkarmaya başlamıştır.

Dengeyi bozmanın nerede duracağı belli değildir. Nitekim teravih sapması, bağy mantığının 'daha sevap olur' söylemiyle büyüdükçe büyümüş ve 'hatimle teravih' diye anılan bitmek bilmez teravih merasimleri başlamıştır. Sapmanın seyrine bir kez daha bakalım: 4 rekât, 20 rekâta çıkarılmış, münferit kılma, cemaatle kılmaya, normal kılma, hatimle kılmaya dönüştürülmüş. Sonuç şu:

Kişinin istediğinde evinde tek başına kılabileceği dört-beş dakikalık bir 'nafile namaz' bir ila iki saatlik bir zaman alan ve Peygamber'in hayatında bir benzeri olmayan, uydurulmuş bir dinsel merasime dönüşmüştür. İşte, farzdan tatavvu'a sapmanın 'iyi niyetlisi'nin getirdiği sonuç bu... Kötü niyetli sapmaları varın siz düşünün!..

Din hayatımızda bunun onlarca örneği vardır. Abdestte ayakların meshini isteyen Kur'an'ın bu emri "Her seferinde yıkasa daha iyi olur" diye başlayan bir uygulamayla ortadan kaldırılmış ve ayakları her seferinde yıkamak, abdestin farzlarından biri haline getirilmiştir.

Zorunlu hallerde (su yokluğu veya sağlık gerekçesi ile) abdest veya guslün (boy abdestinin) yerine geçecek olan teyemmüm, " Allah için hasta olsan ne olur, su biraz soğuksa ne olur" teranesiyle kullanılmaz hale getirilmiştir. İslam coğrafyalarının soğuk bölgelerinde bu mantığı işlettiği için buz gibi sularla boy abdesti alıp zatüreye, giderek vereme yakalanan nice insanlar biliriz...

İki rekâtlık cuma namazı, "Farzdan sonra birkaç rekât daha kılın-

sa daha iyi olur, garanti olur" lakırdısıyla birkaç katına çıkarılmış, örneğin Türkiye'de 16 rekât olmuştur.

Sahur vaktini belirlemede, 'ihtiyat payı' adıyla birkaç dakika erkene alınan 'sahur bitişi', zamanla bu ihtiyat payları büyütüle büyütüle yarı gecelere çekilmiş ve halk, 'daha sevap olur' teranesiyle normalinden bir-bir buçuk saat daha fazla oruçlu kalmaya zorlanmıştır.

Yolculuk halinde oruç tutmama ruhsatı, "Tutsan daha iyi olmaz mı, sağlıklı adamsın, tut ki daha çok sevap alasın" baskılarıyla âdeta dinden çıkarılmıştır. Sağlık gerekçesiyle oruç tutamayacak durumda olan birçok insan, bu bağy sevapçılığı yüzünden kendini zorlayarak oruç tutmakta, midesini delmekte, hastalığını azdırmakta veya hasta olmaktadır.

Kısacası, bağyın, o 'memdûh' denen sapmaları bile insanlara çok ağır faturalar ödetmekte, dini bir rahmet ve kolaylık kurumu olmaktan çıkarıp bir zahmet kurumuna dönüştürmektedir. İş burada da kalmamaktadır: Bu sapmalar bir süre sonra dinleşip kurallaştığı için normalini yapmaya kalkanlar ikinci sınıf dindar gibi görülmekte, sapmayı eleştirenler ise 'dinde reform yapan zındıklar' şeklinde itham ve iftiraya uğramaktadır.

Bağyın 'mezmûm' sapmalarına gelince, onların hangi zulüm ve kahır facialarına yol açtığını anlamak için 'dinler tarihinin kutsala fatura edilen cinayet, ihanet ve fesatlan'na bakmak gerekir. Ve bu konuda ayrıntılar için bizim *'İslam Nasıl Yozlastırıldı'* adlı eserimizi okumak gerekir. İlginç bir kaynak olarak, James A. Haught'un *Kutsal Dehşet'* adıyla Türkçeleştirilen *Holy Horrors'* adlı kitabını da okumak gerekir. İslam'la ilgili bölümlerinde haksız saptamalar olmakla birlikte din temsilcilerinin bağy kaynaklı zulüm ve dehşetlerini tanımada önemli bir el kitabıdır.

Özetlersek, Bakara 213 göstermektedir ki, din kaynaklı kötülüklerin 'kutsal babalar'ı, 'daha iyi dindar, daha çok sevap' gibi söylemlerle dini zorlaştıran ve kitleyi nefret, isyan ve nihayet dehşet ve şiddete iten din temsilcileridir.